

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БЕРДЯНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради
Бердянського державного
педагогічного університету

від «26» серпня 2020 року
(протокол № 1)

Безпека життєдіяльності з основами медичних знань

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

обов'язкової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

**Бердянськ
2020 рік**

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної реабілітації Книш Світлана Іванівна.

Обговорено та рекомендовано методичною радою Бердянського державного педагогічного університету «22» серпня 2020 року, протокол № 1.

ВСТУП

Програма обов'язкової/вибіркової навчальної дисципліни Безпека життєдіяльності з основами медичних знань складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, спеціальності 014 Середня освіта .

Предметом навчальної дисципліни є моделі безпеки, зокрема людини та суспільства, небезпеки, закономірності їх проявлення, способи попередження та захисту від них, формування у здобувачів освіти свідомих мотивацій, умінь та навичок, корисних життєво необхідних компетенцій медичної допомоги, світогляду щодо формування вмій та навичок надання невідкладної медичної допомоги.

Міждисциплінарні зв'язки: екологія, теорія здоров'я та здорового способу життя, гігієна, діагностика та моніторинг рівня здоров'я, анатомія.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни “ Безпека життєдіяльності та основи медичних знань” є надання знань, умінь, здатностей (компетенцій) для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці в соціальній сфері, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку і усвідомлення необхідності обов'язкового виконання в повному обсязі всіх заходів гарантування безпеки праці на робочих місцях. Набуття студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку, сформувати у майбутніх педагогів систему знань про невідкладні стани, навчити засобам надання долікарської допомоги при загрозливих для життя станах та сформувати свідоме ставлення до свого здоров'я та здоров'я учнів.

1.2. Основні завданнями дисципліни “ Охорона праці та безпека життєдіяльності ” передбачають опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику.

Сформувати у студентів систему знань про невідкладні стани в разі нещасних випадків та порушень функцій органів і систем, навчити засобам надання долікарської допомоги при загрозливих для життя станах. Розвивати навички ведення здорового способу життя.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні набути таких компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ФК 3. Здатність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності; упроваджувати здоров'язбережувальні, профілактичні та оздоровчі технології в педагогічній діяльності.

ФК 12. Здатність формувати в учнів позитивну мотивацію до здорового способу життя на основі розвитку життєвих навичок, здійснювати позакласну виховну роботу з питань формування, збереження і зміцнення здоров'я, профілактики шкідливих звичок, неінфекційних та соціально-небезпечних інфекційних хвороб.

Та демонструвати такі результати навчання:

ПРН 22. Володіти знаннями про моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

ПРН 14. Знати основні закони й положення теорії здоров'я та здорового способу життя; демонструвати готовність до забезпечення охорони життя й здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності.

ПРН 15. Уміти формувати в учнів ключові і предметні компетентності та здійснювати міжпредметні зв'язки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4/120 (кредитів ЄКТС/години).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек.

Охарактеризувати предмет БЖД, теоретичні основи, науки, на яких базується БЖД, теорію небезпеки та ризику.

Тема 2. БЖД у законах та підзаконних актах.

Правові основи БЖД. Система управління охороною праці в галузі (СУОП), як складова системи управління охороною праці в державі, та система управління її функціонування.

Тема 3. Основні поняття в галузі охорони праці, терміни та визначення.

Організація служби охорони праці на підприємстві. Завдання інженерно-технічних працівників щодо забезпечення нешкідливих та безпечних умов праці. Захист працівників від небезпечних виробничих факторів.

Тема 4. Організація та функціонування служби охорони праці.

Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах і під час професійного навчання. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці працівників під час прийняття на роботу і в процесі роботи.

Тема 5. Раціональні умови життєдіяльності людини та її вплив на навколишнє середовище. Єдність організму і навколишнього середовища.

Навколишнє середовище та середовище життєдіяльності людини, класифікація негативних факторів, негативні фактори активної групи та способи захисту від них.

Тема 6. Організація протипожежного захисту. Невідкладна медична допомога Комп'ютерна безпека.

Розглянути види, чинники пожеж, класи пожеж, імовірність виникнення пожеж, джерела займання, дії людини від час виникнення пожежі, комп'ютерну небезпеку. Оцінка функціонального стану дихальної системи. Невідкладна медична допомога.

Тема 7. Кримінологічна безпека

Джерела кримінологічних загроз, система забезпечення кримінологічної безпеки, засоби особистої кримінологічної безпеки.

Тема 8. Надзвичайні ситуації мирного та воєнного часу. Поняття про травму.

Класифікація та ознаки.

Класифікація надзвичайних ситуацій, причини виникнення НС, природні НС, НС антропогенного характеру, надзвичайні ситуації воєнного часу. Поняття про травму. Класифікація та ознаки. Організація першої допомоги потерпілим.

Тема 9. Безпека життєдіяльності в умовах ЦЗ, захист населення в умовах НС.

Розглянути заходи та засоби захисту населення в умовах НС, організація Цивільного захисту в Україні, основи стійкості ОГД в умовах НС. Вивчити організацію роботи ЦЗ в Україні. Види шоку. Травматичний шок. Невідкладна допомога.

Тема 10. Захист населення в умовах НС

Заходи та засоби захисту населення в умовах НС, організація та проведення РІНР в осередках лиха, організація рухомих пунктів харчування, речевого та промислового забезпечення. Вчення про пов'язки та методи їх накладення. Типи пов'язок.

Тема 11. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС.

Загальний аналіз ризику. Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій.

Тема 12. Екологічна безпека.

Глобальні екологічні проблеми, Екологія харчових продуктів, Методи звільнення харчових продуктів від радіонуклеотидів, Економіка екології

Тема 13. Методи діагностики соматичного здоров'я людини

Поняття про функціональний стан організму. Методи діагностики функціонального стану людини: клінічні методи (функціональні проби та тести), інструментальні (біохімічні та імунологічні методи) обстеження. Діагностика стану серцево-судинної системи людини. Діагностика функціонального стану системи дихання. Оцінка стану симпатичного відділу вегетативної нервової системи за допомогою ортостатичної проби. Проба Ашнера для оцінки роботи парасимпатичної частини вегетативної нервової системи.

Тема 14. Класифікація діагностичних моделей здоров'я людини

Оптимальна стійкість до дії патогенних факторів, коли хороша фізична, психічна та соціальна адаптованість; передхвороба, коли можливий розвиток патологічного процесу без зміни сили дії патогенного фактору, внаслідок зниження резистентності; стан, який характеризується наявністю патологічного процесу без специфічних симптомів хвороби; хвороба, тобто такий прояв патологічного процесу, який позначається на соціальному статусі хворого. У зв'язку з цим розглядаємо три типи діагностичних моделей: нозологічна діагностика, донозологічна діагностика за функціональними показниками, діагностика здоров'я за прямими показниками.

Тема 15. Основи загальної патології. Патологічні стани. Механізм розвитку патологічного процесу

Патофізіологія як навчальна дисципліна, її складові частини: загальна патологія, патофізіологія органів і систем. Місце патофізіології в системі підготовки вчителя основ здоров'я. Методи патофізіології. Експериментальне моделювання патологічних процесів (захворювань) - основний метод патофізіології - його можливості та обмеження. Методи клінічної патофізіології.

Тема 16. Загальна характеристика протиепідемічних заходів. Вчення про імунітет і фактори захисту організму від інфекційних агентів

Епідеміологія - це наука, яка вивчає епідемічний процес, закономірності поширення інфекційних хвороб, розробляє заходи попередження і зниження захворюваності та ліквідації окремих інфекцій. Заходи щодо джерела інфекції. Дератизація. Специфічна профілактика. Термінова профілактика правця і сказу. Організація щеплень і контроль за їх проведенням. Протипокази до щеплень, післявакцинальні реакції та дезінфекція

3. Рекомендована література

Основна

1. Валецька Р.О. Основи медичних знань. Підручник / Р.О. Валецька. – Луцьк: Волинська книга, 2007. – 380 с.
2. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2014, - 158 с.
3. Мойсак О.Д. Основи медичних знань і охорони здоров'я: [Навчальний посібник] / О. Д. Мойсак. – К.: Арістей, 2006 – 588 с.
- Макарова Г.А. Спортивная медицина: Учебник. – М.: Советский спорт, 2013. – 480 с.
4. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2014.- 264 с.
5. Невідкладні стани: Підручник. Вид. четверте, доп. та пер. / М.С. Регеда, В.Й. Кресюн, І.Г. Гайдучок, В.М. Фрайт та ін. За ред. М.С. Регеди, В.Й. Кресюна. – Львів: Магнолія, 2008. – 844 с.
6. Осипенко С.І., Іванов А.В. "Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту". Навчальний посібник. – К., 2016. – 286с.
7. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (дипломне проектування розділів з охорони праці) : Навчально-методичний посібник / Я.О. Сичікова. – Бердянськ : БДПУ, 2016. – 302 с.
8. Сичікова Я.О. Основи охорони праці : [навч. посіб.] / Я.О. Сичікова – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 292 с.
9. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (організація індивідуальної роботи студентів денної форми навчання) : [навч. –метод. посіб.] / Я.О. Сичікова – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 73 с.
10. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (організація індивідуальної роботи студентів заочної форми навчання) : [навч. –метод. посіб.] / Я.О. Сичікова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 70 с.

11. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (організація самостійної роботи студентів) : [навч. –метод. посіб.] / Я.О. Сичікова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 300 с.
12. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (збірник тестових завдань): [навч. посіб.] / Я.О. Сичікова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 200 с.
10. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (збірник задач): [навч. посіб.] / Я.О. Сичікова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 200 с.
13. Сичікова Я.О. Основи охорони праці (навчально-методичний комплекс): [навч. посіб.] / Я.О. Сичікова. – Бердянськ: БДПУ, 2016. – 600 с.
14. Типова навчальна програма нормативної дисципліни “Безпека життєдіяльності” для вищих закладів освіти, К.: 2011 р.
15. Чуприна О.В. Основи медичних знань: долікарська допомога та медико-санітарна підготовка: навчальний посібник / О.В.Чуприна, Т.В.Гищак, О.В.Долинна. – К.: Вид. Паливода А.В., 2016. – 215 с.

Допоміжна

1. Безпека життєдіяльності (забезпечення соціальної, техногенної та природної безпеки: Навч. посібник/ В.В. Бегун, І.М. Науменко - К.: , 2004. – 328с.
2. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред.. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 348 с.
3. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 367 с.
4. Желібо Є. П., Баранова Н. І., Коваленко В.В. Охорона праці в органах державної податкової служби. Навч. посібник для ВНЗ. Ірпінь. - 2002.
5. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.
6. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: "Каравела", Львів: “Новий Світ”, 2002. – 328 с.
7. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих закладів України . – Київ: “Каравела”, 2006. – 320с.
8. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. – 284 с.
9. Концепція освіти з напрямку "Безпека життя і діяльності людини" / В.О. Кузнецов, В.В. Мухін, О.Ю. Буров та ін. // Інформаційний вісник. Вища освіта. – К.: Вид-во наук.-метод. центру вищої освіти МОНУ, 2001. – № 6. – С. 6–17.
10. Ліпкан В.А. Безпекознавство: Навч. посіб. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2003. – 208 с.
11. Михайлюк В.О. Цивільний захист: Навч.посібник. Миколаїв: НУК, 2005. – ч.1. Соціальна, техногенна і природна безпека. – 136 с.
12. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008, - 158 с.

13. Охорона праці в будівництві: Навч. посіб. посібник / за редакцією Коржика Б.М. і Іванова В.М. – Харків: Форт, 2010. – 388 с.
14. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
15. Третьяков О.В., Зацарний В.В., Безсонний В.Л. Охорона праці: Навчальний посібник з тестовим комплексом на CD/ за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Знання, 2010. – 167 с. + компакт-диск.
16. Хатунцева, С.М. Анатомія і фізіологія дітей з основами генетики: методичні рекомендації / С М Хатунцева. — Бердянськ : БДПУ, 2016. — 100 с.: іл.

17. Методи навчання:

Словесні: пояснення, розповідь, лекція, бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення).

Наочні: ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження.

Практичні: вправи, практичні роботи.

Методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок.

Метод навчальної дискусії – суперечка, обговорення будь-якого питання навчального матеріалу.

Метод пізнавальних ігор – моделювання життєвих ситуацій, що викликають інтерес до навчальних предметів.

Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу; метод опори на життєвий досвід здобувачів.

Метод усного контролю: основне запитання, додаткові, допоміжні; запитання у вигляді проблеми; індивідуальне, фронтальне опитування і комбіноване; метод письмового контролю; метод тестового контролю.

18. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

19. Система оцінювання: накопичувальна бально-рейтингова

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка шкалою ЄКТС
	Для підсумкового семестрового контролю, що включає екзамен, курсову роботу, практику	Для підсумкового семестрового контролю, що включає залік	Для всіх видів підсумкового контролю
90-100	відмінно	зараховано	A (відмінно)
65-89	добре		BC (добре)
50-64	задовільно		DE (задовільно)
35-49	незадовільно	не зараховано	FX (незадовільно) з можливістю

			повторного складання
1-34	незадовільно		F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

20. Додаткова інформація _____